

Nr 116.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående upplåtelse av visst område å Djurgården till Stockholms stad; given Stockholms slott den 24 februari 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

N. Quensel.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 24 februari 1939.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför t. f. chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Quensel:

I skrivelse den 16 november 1937 har styrelsen över Stockholms stads industriella verk jämlikt av Stockholms stadsfullmäktige den 18 oktober 1937 lämnat bemyndigande hemställt, att ett å Kampementsbackens krön å norra Djurgården beläget område om 3,754.2 kvadratmeter, vilket å en av distrikts-

lantmätaren Konrad Jansson år 1937 upprättad karta angivits med röda gränslinjer, måtte upplåtas till staden för uppförande därå av en ny, företrädesvis för Ladugårdsgärdesområdet avsedd vattenreservoar, och att en huvudledning måtte få framdragas över Djurgårdens mark till reservoaren.

Styrelsen har anfört, att verkställda tekniska utredningar visade, att den nu planerade reservoaren borde göras lika stor och av samma konstruktion och arkitektoniska utformning som en å Kattrumpsbacken å norra Djurgården efter statsmakternas medgivande förut uppförd vattenreservoar.

Över framställningen hava utlåtanden avgivits av riksmarskalksämbetet den 10 december 1937 och av djurgårdskommissionen den 25 april 1938.

Riksmarskalksämbetet har tillstyrkt bifall till framställningen samt föreslagit, att för markupplåtelsen skulle gälla,

att de militära myndigheter, som disponera området dels för övningar och dels för vissa luftvärnsanordningar, icke hava något att erinra mot upplåtelsen:

att stadens nyttjanderätt till området skall gälla endast så länge detsamma användes för nu avsett ändamål och mot en avgift, som för de första 25 åren beräknas till två kronor per kvadratmeter eller sjutusenfemhundra kronor om året och som därefter fastställles för varje efterföljande 25-årsperiod till det belopp, som då kan anses skäligt;

att avgiften erlägges till djurgårdskassan i förskott första helgfria dag i april och oktober månader, med hälften vardera gången;

att skatter och onera, som kunna komma att belasta det upplåtna området, gäldas av staden;

att, därest staden framdeles önskar frånträda området, reservoaren genom stadens försorg och på dess bekostnad borttages och marken återställles i ordnat och planerat skick;

att ritning till reservoaren i tre exemplar inlämnas för godkännande till riksmarskalksämbetet, som också skall godkänna eventuella framtida ändringar av densamma;

att avfärgning av reservoaren sker efter samråd med djurgårdsförvaltningen;

att den ståndskog, som å området eller för huvudledningens framdragande å Djurgårdens mark behöver fällas, avverkas på stadens bekostnad samt forslas och upplägges å plats, som djurgårdsförvaltningen bestämmer;

att, om staden för huvudledningen skulle påkalla öppenållande av kalgata å mark, som nu är skogbevuxen, staden härom och rörande ersättning i anledning därav träffar särskild överenskommelse med djurgårdsförvaltningen;

att marken efter huvudledningens framdragande återställles i förutvarande och av djurgårdsförvaltningen godkänt skick;

att staden vidtager och bekostar sådana förändringar och omläggningar av ledningen, som kunna visa sig erforderliga;

att för transporter till vattenreservoaren staden använder sig av den i Kampementsbacken befintliga, från Värtavägen utgående vägen, som, om så visar sig behöfligt, på stadens bekostnad förstärkes och efter byggnadstidens slut avlämnas i fullgott och av djurgårdsförvaltningen godkänt skick;

att om byggnadsmaterial behöver uppläggas utanför det upplåtne området härtill användes endast av djurgårdsförvaltningen anvisad plats, som efter byggnadstidens utgång återställles i förutvarande och av djurgårdsförvaltningen godkänt skick;

att under byggnadstiden staden tillser, att mark, belägen omkring det upplåtna området, icke osnyggas;

att området efter byggnadstiden genom stadens försorg förses med inhägnad av lämplig beskaffenhet och färg;

att arbetet med såväl reservoarens iordningställande som huvudledningens nedläggande bedrivs så skyndsamt som möjligt och på sådant sätt, att minsta möjliga olägenheter eller hinder åsamkas den trafikerande allmänheten; samt

att de närmare föreskrifter, som av djurgårdsförvaltningen kunna komma att lämnas, noga iakttagas.

Djurgårdskommissionen har anfört, att vattenreservoaren enligt förslaget skulle förläggas å ett område, som vore avsett att under den närmaste tiden intagas i stadsplan och exploateras. Området kunde antagas vid en blivande försäljning komma att visa sig vara bland de värdefullaste tomtområdena. Med hänsyn såväl härtill som till att vattenreservoaren om möjligt torde böra förläggas å ett för bostadsbebyggelse ej avsett område, ansåge sig kommissionen ej kunna tillstyrka framställningen sådan den nu föreläge.

Ett enligt kommissionens mening för det avsedda ändamålet användbart område har av kommissionen angivits med röda streckade linjer å en i ärendet företedd ritning. Området ligger å Kampementsbackens norra sluttning och torde, meddelar kommissionen, ej lämpligen kunna disponeras för bostadsbebyggelse.

I anledning av vad djurgårdskommissionen sålunda yttrat har *industri-verksstyrelsen* i en sedermera inkommen skrivelse anfört, att jämväl det av djurgårdskommissionen ifrågasatta området kunde användas för uppförande av den planerade vattenreservoaren. Kostnaden för uppförande å detta område av en reservoar av samma typ som den å Kattrumpsbacken befintliga skulle emellertid bliva omkring 400,000 kronor högre än om reservoaren uppfördes å det av styrelsen ifrågasatta området. Det hade varit avsett att å sistnämnda område uppföra en högreservoaranläggning. En sådan anläggning finge, om den skulle uppföras å det av djurgårdskommissionen föreslagna området, placeras på 25 meter höga betongpelare, varför förslag att i stället inrätta en lågreservoar med tryckpumpar vore under utredning inom vattenledningsverket.

På grund av vad sålunda i ärendet förekommit har *riksmarskalksämberet* avgivit förnyat utlåtande den 30 september 1938 och däri uttalat, att ämberet ej hade något att erinra mot att vattenreservoaren uppfördes å Djurgården å den av djurgårdskommissionen föreslagna platsen under förutsättning, att för stadens nyttjanderätt till området erlades en avgift, som för de första 25 åren beräknades till nittio öre per kvadratmeter eller tretusenfyrahundra kronor om året och som därefter fastställdes för varje efterföljande 25-årsperiod till det belopp, som då kunde anses skäligt, samt på de villkor i övrigt, som funnes intagna i riksarskalksämberets utlåtande i ärendet den 10 december 1937.

Byggnadsstyrelsen har i utlåtande den 18 oktober 1938 anfört, att styrelsen för sin del funnit, att det ur utseendesynpunkt icke kunde anses lämpligt att till Kampementsbackens krön förlägga en vattenreservoar av samma höjd som den å Kattrumpsbacken befintliga, varför styrelsen finge avstyrka upplåtelse av det utav industriverksstyrelsen ifrågasatta området. En reservoar av samma typ på det av djurgårdskommissionen föreslagna området skulle även komma att verka mycket störande, därest reservoaren skulle uppföras på omkring 25 meter höga betongpelare. Endast under förutsättning att reservoaren kunde uppföras på marken, kunde byggnadsstyrelsen tillstyrka, att det av djurgårdskommissionen föreslagna området upplättes för här avsedda ändamål.

Industriverksstyrelsen har i anledning av vad byggnadsstyrelsen anfört avgivit yttrande den 13 januari 1939 och därvid anfört:

Byggnadsstyrelsen har på anförda skäl ej kunnat tillstyrka uppförande av en högreservoar på den av djurgårdskommissionen föreslagna platsen utan i stället förordat anläggande därstädes av en lågreservoar. Vid en sådan anordning blir väl anläggningskostnaden avsevärt lägre än för en högreservoar, men då vattnet i förra fallet behöver pumpas två gånger, kommer driften av lågreservoaren att för staden medföra betydande årliga pumpningskostnader. Numera verkställda utredningar visa därför, att i föreliggande fall de olika alternativen — låg- eller högreservoar — ställa sig ekonomiskt sett lika betungande. Båda alternativen bliva nämligen väsentligt dyrare för staden, än om reservoaren fått på brukligt sätt förläggas på högt belägen plats såsom Kampementsbackens krön. För den händelse en sådan ekonomiskt mera tillfredsställande lösning av reservoarfrågan för Ladugårdsgärdesområdets tillgodoseende med vatten emellertid ej kan erhållas, hemställer industriverksstyrelsen, att en lågreservoar får uppföras på den av djurgårdskommissionen anvisade platsen med rätt för staden att dit framdraga väg och erforderliga ledningar. Då emellertid staden är förhindrad att genom höjda avgifter för vattnet inom ifrågavarande område erhålla gottgörelse för sina högre kostnader till följd av det ogynnsammare läget, får styrelsen ytterligare hemställa, att hänsyn härtill måtte tagas vid bestämmandet av villkoren för upplåtelsen.

Slutligen har *djurgårdskommissionen* den 15 februari 1939 ånyo avgivit utlåtande och därvid yttrat, att kommissionen icke hade något att erinra mot att ifrågavarande område å Kampementsbacken upplättes till staden för det avsedda ändamålet, samt att staden erhöle den sökta rätten i fråga om nedläggande av ledningar och anordnande av väg. Å en kommissionens skrivelse närsluten ritning, märkt djurgårdskommissionen nr 1146, har med röd färg angivits det ifrågavarande tomtområdet. Den sökta upplåtelsen torde, anför kommissionen vidare, böra ske på i huvudsak de av riksmarskalksämberet föreslagna villkoren. För nu ifrågavarande upplåtelse torde böra inhämtas ej mindre Hans Majestät Konungens än även riksdagens medgivande.

Departement-
chefen.

Med hänsyn till att det ur estetisk synpunkt torde få anses mindre lämpligt att förlägga nu ifrågavarande vattenreservoar på krönet av Kampements-

backen ävensom till att det ifrågasatta området enligt vad djurgårdskommissionen meddelat torde utgöra ett av de mera värdefulla tomtområdena å Ladugårdsgärdet, anser jag mig icke kunna biträda förslaget, att reservoaren förläggas på den av industriverksstyrelsen föreslagna platsen. Däremot synes hinder icke böra möta att i enlighet med djurgårdskommissionens, av riksmarskalksämberet och byggnadsstyrelsen utan erinran lämnade förslag förlägga reservoaren på Kampementsbackens norra sluttning.

Jag anser mig alltså böra tillstyrka, att riksdagens medgivande utverkas till upplåtande av sistnämnda markområde till Stockholms stad att med nyttjanderätt innehavas under den tid det användes för en vattenreservoar. För upplåtelsen torde böra stadgas i huvudsak de villkor, som av riksmarskalksämberet föreslagits, med tillägg att den tilltänkta reservoarbyggnaden å området skall uppföras såsom lågreservoar och direkt på marken.

Därest vad sålunda förordats vinner riksdagens bifall, torde ärendet därefter få underställas Hans Maj:t Konungens prövning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till Stockholms stad må, på huvudsakligen de av mig här förordade villkoren, av Djurgårdens mark med nyttjanderätt upplåtas det i det föregående närmare angivna området å Kampementsbackens norra sluttning.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sigurd Lang.
